

УДК 352:340.134

Н. А. Ясинська,
д. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Донецький державний університет управління
ORCID ID: 0000-0002-4039-9453

Є. О. Стурова,
студентка, Донецький державний університет управління
ORCID ID: 0000-0002-6394-1153

М. О. Нетребенко,
студентка, Донецький державний університет управління
ORCID ID: 0000-0002-3511-2446

DOI: 10.32702/2306-6806.2020.4.91

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ НАПОВНЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

N. Yasynska,
Doctor of Economics Sciences, Associate Professor, the Department of Finance,
Accounting and Taxation, Donetsk State University of Management,
E. Sturova,
Student, Donetsk State University of Management,
M. Netrobenko,
Student, Donetsk State University of Management

THE EFFECTIVENESS OF FILLING AND USING LOCAL BUDGETS IN THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION IN UKRAINE

З 2014 року в Україні розпочато реформу адміністративно-територіального устрою держави у формі децентралізації. Для вирішення проблем на місцевому рівні було законодавчо унормовано та створено фінансову базу кожного самостійного суб'єкту місцевого самоврядування. У роботі розглянуто доцільність та результати реалізації реформи, особливості створення об'єднаних територіальних громад та їх забезпеченість фінансовими ресурсами.

Метою статті є визначення результативності наповнення та раціонального використання місцевих бюджетів, ресурси якого спрямовані на покращення соціально-економічного становища регіонів. Для реалізації цієї мети у статті використано метод системного аналізу, синтезу, логічний метод дослідження.

У результаті дослідження узагальнено поточний стан результативності наповнення та використання вітчизняних місцевих бюджетів в умовах децентралізації. Узагальнено характеристику результативності децентралізації за 2019 р. та виявлено поточні проблеми фінансової спроможності територіальних громад.

Since 2014, Ukraine has launched a reform of the administrative-territorial structure of the state in the form of decentralization. To solve problems at the local level, the financial base of each independent local government entity was legally regulated and created. In the work, the feasibility and results of the reform, the features of the creation of united territorial communities and their provision with financial resources are considered.

The purpose of the article is to determine the effectiveness of filling and rational use of local budgets, whose resources are aimed at improving the socio-economic situation of the regions. To achieve this goal, the article used the method of system analysis, synthesis, a logical research method. The establishment of new mechanisms for decentralized planning and strong training programs is the actual line of action of the Public Institutions Perspective in Ukraine. Decentralization is a complex process requiring certain enabling conditions in order to be sustainable. It especially requires a strong on-going education program for personnel, citizens and/or organizations that are assigned decentralized functions and responsibilities. but in situation pandemia there are not resources for active operation and regions development.

The relationship between fiscal and financial decentralization is highlighted. There are the main reasons that make the government decide on decentralization. The dynamics of the formation of united territorial communities for 2015—2020 is presented. Criteria for assessing the level of community sustainability in Ukraine are given. The scale of the level of ability of territorial communities is given as the sum of the criteria specified in the paper. The results of decentralization in Ukraine for the 9 months of 2019 and for 2019 are presented. As a result of the research, the current state of the effectiveness of filling and using domestic local budgets under decentralization is summarized. A generalized performance profile of decentralization for 2019 and the current problems of the financial viability of territorial communities have been identified.

Ключові слова: децентралізація, бюджет, регіон, громада, управління, здатність.
Key words: decentralization, budget, region, community, governance, ability.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

З 2014 року в Україні розпочато адміністративно-територіальну реформу децентралізації, складовою якої є саме фінансова децентралізація. Метою рефор-

ми стало підвищення рівня соціально-економічного буття населення територіальних громад та країни. Через думку щодо ефективнішого розв'язання соціальних проблем на місцевому рівні над державним, відповідальність

за виконання поставленої мети покладено на органи місцевого самоврядування. Для цього ініційовано законодавчі підвалини для самостійного фінансового урядування, окреслено дохідно-видаткові повноваження органів місцевого самоврядування і створено їх фінансову базу. Наразі триває другий етап децентралізації терміном з 2019 р. по 2021 р. Проте проблема фінансової децентралізації залишається актуальною, а подальші дослідження формують теоретичні засади для визначення перспектив реалізації реформи. Зокрема в умовах карантину 2020 р. та відповідної індивідуальної та регіональної ізоляції через пандемію коронавірусу питання фінансового самозабезпечення та захищеності територіальних громад стає особливо важливим.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Зазначена проблема набула поширення та стала предметом наукових досліджень багатьох вчених різних галузей науки. Ткачук А.С., Толуб'як В.С., Мацедонська Н.В., Клівіденко Л.М., Тимчак В.В., Тимчак М.В. розглядали реформу децентралізації в цілому [10; 15—17]. Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. у своїй роботі висвітлювали питання щодо децентралізації влади [6; 8]. Дослідження проблеми фінансової децентралізації знайшли відображення в працях Волохової І.С., Нехаичука Д.В. та ін. вчених [11; 12]. Незважаючи на це, багато проблем фінансової децентралізації залишаються невирішеними, і, передусім, це пошук джерел наповнення місцевого бюджету та його ефективного використання.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є визначення результативності наповнення та раціонального використання місцевих бюджетів, ресурси якого спрямовані на покращення соціально-економічного становища регіонів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Основоположником ідеї фінансової (фіскальної) децентралізації став американський економіст Ч. Тібу. У своїй праці "Економічна теорія фіскальної децентралізації в публічних фінансах: необхідність, джерела й використання" (1961 р.) він стверджує, що саме фіскальна децентралізація дає змогу органам управління отримувати автономію щодо фінансування і забезпечення населення суспільними товарами й послугами [1]. Така автономія властива фіскальній політиці США, чий адміністративно-територіальний устрій різниться від українського, як і рівень фінансово-економічної безпеки держави. Інші країни порівняно нещодавно дійшли висновку, що децентралізація політично необхідна. Проте їх політичний істеблшмент остаточно не сформулював теоретико-методологічні підвалини урядування за новими правилами та не надав тих свобод і обмежень, за допомогою яких територіальні громади стали б конкурувати між собою за низкою соціально-економічних показників. Надання органам місцевого самоврядування фінансових свобод передбачає фіскальну лібералізацію, що, як відомо, позначається на рівні фінансово-економічної безпеки держави. Допоки в Україні Бюджетний та Податковий кодекси не змінені у напрямі фіскальної децентралізації з відповідною зміною правил функціонування бюджетної системи [2]. Чинний бюджетний механізм України, при якому місцеві ради вищого рівня встановлюють відрахування від податків і зборів та дотації, призводить до погіршення функціонування місцевих бюджетів нижчого рівня. Це не дає змоги профінансувати всі необхідні видатки, що спричиняє погіршення стану соціально-економічного розвитку.

Фіскальна децентралізація передбачає мобілізацію фінансових ресурсів у бюджетах, які є підзвітними орга-

нам місцевого самоврядування. Це спосіб переходу національної економіки від адміністративно-командної до ринкової. Проте існує великий ризик втрати політичної та фінансової єдності чинної політичної форми організації суспільства. Усі країни, що розвиваються, та країни з перехідною економікою втілюють власну політику в напрямі фіскальної децентралізації з метою зміни співвідношення міри впливу центральних органів державної влади та органів місцевого самоврядування на макроекономічну ситуацію. Проте жодна країна не може бути для України взірцем практики реалізації зазначеного процесу. Система влади в Україні залишається централізованою, що певною мірою стримує ініціативу і розвиток місцевих органів влади, зокрема, у фінансових питаннях.

До основних причин, що змушують уряди приймати рішення про проведення децентралізації можна віднести [3]:

- підвищення адміністративної і економічної ефективності розподілу обмежених ресурсів у зв'язку із кращим розумінням місцевих потреб;
- забезпечення прозорості через чіткий зв'язок між бюджетними надходженнями і послугами на місцевому рівні;
- підвищення відповідальності посадовців перед виборцями;
- підвищення рівня колективної участі місцевого населення у діяльності органів влади.

Головною економічною причиною фінансової децентралізації є необхідність зменшення витрат на виконання функцій держави за рахунок їх переносу з центрального на місцевий рівень. У Європейській хартії місцевого самоуправління задекларовано питання фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, зокрема, серед них зазначаються такі аспекти [4]:

органи місцевого самоврядування мають право в рамках національної економічної політики на свої власні фінансові ресурси;

фінанси органів місцевого самоврядування формується за рахунок місцевих податків та зборів;

захист більш слабких у фінансовому відношенні органів місцевого самоврядування.

Впровадження фіскальної децентралізації дозволить також збільшити конкуренцію між регіонами за залучити інвестиції. Саме це відбувається в США, де кожний штат може самостійно встановлювати рівень оподаткування і визначати процедури адміністрування. Таким чином, багато компаній перемістилися в ті штати, де рівень оподаткування найнижчий, а процедури адміністрування найпростіші. Це значною мірою сприяло економічному розвитку сільськогосподарських регіонів США [5]. Проте такі заходи (оподаткування та адміністрування) є неєдиними для активізації бізнесу в межах територіальної громади. За активної участі фінансово-кредитних установ та диверсифікації їх грошової та боргової політики в різних регіонах можна досягнути найбільших економічних результатів.

В Україні подібна конкуренція відсутня, оскільки місцева влада не має стимулів для залучення до свого регіону компаній та фінансово-кредитних установ, адже зібрані кошти йдуть до Державного бюджету. Крім того, багато регіонів уже звикли жити на гарантовані дотації від держави. Децентралізація ж повноважень, ресурсів і відповідальності змусить місцеві органи влади працювати ефективніше.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р, передбачає створення законодавчої бази діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням повноважень та їх ресурсного забезпечення. У рамках її реалізації прийнято Закон України "Про добровільне об'єднання територіаль-

Таблиця 1. Динаміка формування ОТГ за 2015–2020 рр.

Рік	Сформовано ОТГ	Рік	Сформовано ОТГ
2015	159	2018	874
2016	366	2019	1009
2017	665	2020	1029

Джерело: систематизовано за даними сайту decentralization.gov.ua

Таблиця 2. Критерії для оцінки рівня спроможності громади в Україні

Критерії	Коефіцієнт		
	0,3	0,6	1,0
Чисельність населення (осіб)	< 3 000	3 000-7 000	> 7 000
Чисельність дітей шкільного віку (осіб)	< 300	300-500	> 500
Площа території (кв. км)	< 200	200-400	> 400
Індекс податкоспроможності	< 0,3	0,3-0,9	> 0,9
Частка місцевих податків та зборів (%)	< 20	20-40	> 40

Джерело: систематизовано за даними сайту decentralization.gov.ua

них громад" і у 2015 р. стартував процес об'єднання територіальних громад та створення спроможних об'єднаних громад. За результатами виборів до місцевих рад у 2015–2016 рр. сформовано 366 об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Процес створення ОТГ можна назвати динамічним (табл. 1).

Станом на 10.12.2019 р. в Україні створено 1009 об'єднаних територіальних громад, де мешкає загалом 11,3 мільйони людей. Перспективними планами формування територій громад покрито 87,7 % території країни. Станом на 10 січня 2020 р. створено 1029 ОТГ, у які об'єднались 4698 громад [6].

Поряд із цим об'єднані територіальні громади мають стати спроможними. Для цього урядом зроблений акцент на порядку розроблення перспективних планів та формуванні спроможних громад. Зміни до Методики формування спроможних територіальних громад дають можливість більш комплексно оцінити рівень спроможності діючих і проектних ОТГ. Разом з тим, ці зміни не впливають на їхню конфігурацію в перспективних планах. В оновленій Методичі встановлені критерії, які дають можливість оцінити рівень спроможності громади (табл. 2).

Рівень спроможності визначається за сумою вказаних вище критеріїв:

- низький рівень спроможності — від 1,5 до 2,1;
- середній рівень спроможності — від 2,2 до 3,8;
- високий рівень спроможності — від 3,9.

Рівень спроможності громад визначається при розробленні чи внесенні змін до перспективних планів. Водночас кількість громад з низьким рівнем спроможності не може перевищувати 10 % від загальної кількості спроможних громад області [7]. Наразі Уряд України визнав спроможними 101 територіальну громаду [13].

Також відтепер при формуванні спроможних територіальних громад мають братися до уваги ще й оптимальні мережі соціальної інфраструктури та доступність публічних послуг. На початок 2019 р. громади уклали 296 договорів про співпрацю, а на початок 2020 р. — 530 договорів. 775 ЦНАП створено на початок 2019 р. та 806 ЦНАП — на початок 2020 р. Більшість з нових центрів відкрито саме в об'єднаних громадах. Отже, сама ідея децентралізації є цілком зрозумілою і логічною, але її виконання недосконале і незавершене. Незважаючи на те, що кількість ОТГ стрімко зростає, більшість з них все одно отримують базову дотацію з держбюджету. Тому основною їх проблемою залишається фінансова самостійність. За підсумками січня — вересня 2019 року, експерти за чотирма показниками проаналізували 806 ОТГ [14], а саме:

1. Доходи на душу населення. Із 806 ОТГ по 256 громадах (31,8% від загальної кількості) показник власних доходів на одного мешканця перевищує середній показник по всіх ОТГ.

2. Рівень дотаційності бюджетів. Найменш залежними від дотацій з державного бюджету є громади — міста обласного значення (найвищий рівень дотаційності становить лише 9,4%). Найбільш залежними ОТГ виявились ті, які віднесено до групи 3 з населенням від 5 до 10 тис. осіб (найвище значення дотацій становить 65,9%).

3. Питома вага видатків на утримання апарату управління у фінансових ресурсах ОТГ. Міста обласного значення, у яких видатки на управління перевищують 20% обсягу власних доходів, становить 10 (37,0% від загальної кількості ОТГ у групі), а найбільша питома вага управлінських видатків — 32,6%. Натомість найгірша ситуація в ОТГ з населенням менше 5 тис. осіб. Кількість ОТГ, у яких видатки на управління перевищують 20% обсягу власних доходів, становить 266 од. (91,1% від загальної кількості ОТГ у групі), у тому числі по 34 ОТГ показник становить понад 50%, а найбільша питома вага управлінських видатків — 89,5%.

4. Питома вага заробітної плати у видатках загального фонду. Найбільший середній показник видатків на оплату праці у розрахунку на одну ОТГ у групі 4 (до 5 тис. осіб) — 76,2% (найвищий показник видатків на оплату праці — 92,5%), а найнижчий в містах обласного значення — 48,9% (найвищий показник видатків на оплату праці — 77,9%).

За результатами розширеної оцінки фінансових показників бюджетів 806 ОТГ за 2019 р., проведеної за вісьмома індикаторами, наведемо узагальнену характеристику поточної результативності децентралізації (табл. 3) [15].

За результатами узагальнення даних щодо виконання окремих показників місцевих бюджетів 806 ОТГ за 2019 рік у розрізі груп за чисельністю мешканців в громадах можна відмітити нерівномірність фінансової міцності та рівня соціально-економічного розвитку регіонів. З цього можемо зробити висновок, що оптимальним варіантом для "слабких" громад є приєднання до інших ОТГ для створення більшої за площею і чисельністю громади. Це дозволить оптимізувати територіальну структуру місцевих рад, підвищити ефективність управління територією, покращити інвестиційну привабливість та рівень доцільності капіталовкладень у громаду [16; 17]. Проте, ситуація з пандемією 2020 р. значно позначиться на фінансовій спроможності територіальних громад, на висхідних показниках, які формують таку спроможність, передусім чисельність населення.

Необхідно відмітити такий цікавий інструмент, як співробітництво територіальних громад. Через початок децентралізації він відійшов на другий план, хоча потенціал співробітництва буде розкрито в майбутньому. Передбачаються такі форми співробітництва: делегування виконання окремих завдань; реалізація спільних проектів; спільне фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності; утворення спільних комунальних підприємств, установ та організацій; утворення спільного органу управління.

У разі наступного об'єднання ОТГ, співробітництво може стати одним з механізмів інтеграції громад між собою. Проте проблеми в існуванні та фінансовому забезпеченні ОТГ залишаються.

Враховуючи вищезазначене, можемо виділити перспективи ОТГ після 2020 року. В умовах оновленого адміністративно-територіального поділу об'єднані територіальні громади будуть пристосовуватися до нового формату існування, а неспроможні з них шукатимуть спосіб "вижити". Впливовими для ОТГ стануть на-

Таблиця 3. Узагальнена характеристика результативності децентралізації за 2019 р.

Критерії результативності	Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Кількість ОТГ	95	128	268	288	27
Загальна чисельність населення в групі ОТГ, тис. ос.	2001,1	1561,6	1874,9	979,1	1891,0
% від всього населення досліджуваних ОТГ	24,1	18,8	22,5	11,8	22,8
Кількість ОТГ, в яких показник доходів на 1 мешканця є більшим за середній показник по всіх ОТГ	26	37	81	108	14
Середня сума власних доходів, отримана ОТГ відповідної групи, грн	87,2	53,5	30,8	16,2	418,5
Середній показник власних доходів на 1 мешканця у відповідній групі ОТГ, грн	4139,3	4387,6	4409,6	4755,8	5976,0
Кількість ОТГ, в яких показник видатків на 1 мешканця є більшим за середній показник по всіх ОТГ	24	31	55	97	24
Середня сума видатків, проведених з бюджету ОТГ відповідної групи, грн	131,4	74,6	43,2	21,7	635,0
Середній показник видатків на 1 мешканця у відповідній групі ОТГ, грн	6239,1	6115,9	6169,0	6391,8	9067,1
Видатки на утримання апарату управління у розрахунку на 1 мешканця, грн (max – min)	782,4 (1603,7 – 362,5)	945,3 (2542,5 – 378,8)	1075,1 (3816,0 – 425,1)	1389,8 (4927,4 – 322,9)	752,7 (1439,2 – 483,2)
Капітальні видатки на 1 мешканця, грн (max – min)	1249,7 (3906,4 – 210,9)	1461,7 (8487,0 – 278,3)	1645,1 (16626,4 – 175,9)	1741,6 (15398,1 – 242,7)	1 732,6 (3438,3 – 215,5)
Рівень дотаційності бюджетів, %	49,7	57,5	63,5	62,6	9,1
Співвідношення видатків на утримання апарату управління із фінансовими ресурсами ОТГ, %	18,9	21,5	24,4	29,2	12,6
Питома вага зарплати у видатках загального фонду, % (max – min)	71,4 (86,0 – 46,5)	71,0 (89,4 – 34,8)	70,9 (93,3 – 33,5%)	73,3 (91,8 – 25,7)	42,5 (75,5 – 34,9)
Питома вага капітальних видатків у загальному обсязі видатків, % (max – min)	16,3 (41,9 – 3,1)	18,9 (57,2 – 4,2)	20,7 (55,0 – 3,9%)	21,0 (63,1 – 4,3)	15,7 (25,7 – 3,4)

Примітка: де група 1 — ОТГ із населенням понад 15 тис. ос., група 2 — із населенням 10–15 тис. ос., група 3 — із населенням 5–10 тис. ос., група 4 — із населенням до 5 тис. ос., група 5 — ОТГ— міста обласного значення.

Джерело: систематизовано за даними сайту decentralization.gov.ua.

ступні чинники: фінансова спроможність та зміна кількості населення (сільські громади особливо відчують його зменшення). Як наслідок, з'явиться проблема балансу наявних фінансових ресурсів з чисельністю мешканців.

Отже, погоджуємося із раніше висунутими варіантами децентралізації в Україні після 2020 року [18; 19]:

1) інерційний сценарій — виконано план по кількості сформованих ОТГ; території, які не встигли об'єднатися або будуть приєднуватися до вже сформованих територіальних громад, або "застигнуть" на етапі переходу. Відповідальність за поточну ситуацію буде покладено на сформовані територіальні громади. Негативним наслідком такого розвитку подій може стати проблема поділу на "багатих" і "бідних";

2) централізований сценарій — ОТГ сформуються у більшій за розміром громаді. Тобто слабші територіальні групи приєднуються до більших і сильніших центрів. Таким чином можемо подолати проблему "багатих" і "бідних" ОТГ;

3) останній і, на нашу думку, найбільш прийнятний варіант — об'єднання на добровільних засадах. Після завершення формування ОТГ у 2020 році влада створить нормативно-правову базу для подальшого створення ОТГ. Водночас Уряд братиме мінімальну, або не братиме взагалі, участь у процесі об'єднання громад, а повноваження делегує на громаді. Цей варіант можна назвати третім етапом децентралізації.

Завдяки цьому ОТГ матимуть змогу об'єднатися у бажаних межах. Негативним наслідком такого варіанту, як і в першому, є проблема "багатих" і "бідних". Територіальні громади з добрим фінансовим забезпеченням не захочуть приєднувати до себе слабші ОТГ. А соціально-економічні вигоди від об'єднання слабких ОТГ потрібно буде розглядати окремо. Водночас автономне існування ОТГ все одно залишається під загрозою.

ВИСНОВКИ

Таким чином, за результатами проведеного дослідження систематизовано причини впровадження децентралізації. Визначено аспекти фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування. Виявлено критерії оцінки рівня спроможності територіальних громад. Розглянуто динаміку формування ОТГ за час впровадження реформи децентралізації.

Одна з дилем децентралізації полягає в тому, що саме центральні державні чиновники взяли на себе ініціативу щодо децентралізації влади. Однак повноваження по передачі фінансових, адміністративних і технічних ресурсів місцевим органам влади досі не мають практичної реалізації, як немає і конкурентного середовища між ОТГ за рівнем фінансової спроможності. Дослідження фінансової децентралізації в Україні показують вирішальний вплив нестачі кваліфікованої робочої сили на успіх децентралізації, що посилюється пандемією 2020 р. Міністерства, державні структури та інші органи центральної влади залучили найкваліфікованіших технічних фахівців і найосвіченіших менеджерів для впровадження централізованого електронного урядування, що призвело до хронічної нестачі талантів на місцевому рівні. Курси з лідерства та управління для місцевих чиновників не справили належного і запланованого спочатку в 2014 р. ефекту, що підтверджується інформацією спеціалізованого інтернет-ресурсу.

Література:

1. Tiebout C.M. An Economic Theory of Fiscal Decentralization. Universities-National Bureau Committee for Economic Research. Princeton University Press. 1961. p. 79–96. URL: <http://www.nber.org/chapters/c2273>
2. Законодавство України. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>
3. Ступницька Т.М., Немченко Г.В. Проблеми фінансової децентралізації в Україні. Економіка харчової промисловості. 2016. Т. 8. Вип. 1. С. 67–72.

4. Європейська Хартія місцевого самоврядування. URL: <http://decentralization.in.ua/yevropejska-hartiya-mistsevogo-samovr/>

5. Сало Т.В. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні. Ефективність державного управління. 2013. Вип. 35. С. 324—330.

6. Децентралізація влади: як зберегти успішність в умовах нових викликів? Аналітична доповідь / Жаліло Я.А., Макаров Г.В., Даниляк О.О., Руденко А.Ф., Романова В.В., Павленко І.А., Шевченко О.В. К., 2018. 21 с.

7. З'явився текст оновленої методики формування спроможних громад. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12111?page=2>

8. Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Національний інститут стратегічних досліджень. К. 2019. 115 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-05/2019.pdf>

9. Донченко К. Сценарії децентралізації. Що очікує ОТГ після 2020 року. URL: <https://biz.censor.net.ua/resonance/3074295>

10. Ткачук А. С конституцией или без, децентрализация началась. Теперь только не навреди! Зеркало недели. 31.01.2016. URL: <http://gazeta.zn.ua/internal/anatoliy-tkachuk-s-konstituciyey-ili-bez-decentralizaciyi-nachalas-teper-tolko-ne-navredi-.html>

11. Нехайчук Д.В. Організаційно-економічні засади формування інвестиційної інфраструктури комплексного розвитку регіонів: [монографія]. Херсон: Гринь Д.С. 2014. 369 с.

12. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні: [монографія]. Одеса: Атлант, 2014. 462 с.

13. Про внесення змін до Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 34-2020-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-%D0%BF>

14. Венцел В., Герасимчук І. Бюджети 806 ОТГ. Рейтинг за 9 місяців 2019 року. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/11877>

15. Венцель В., Герасимчук І. Оцінка фінансових показників бюджетів 806 ОТГ. Рейтинг за 2019 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12192>

16. Тимчак В.В., Тимчак М.В. Адміністративно-фінансова децентралізація та формування концепції фінансового забезпечення розвитку територіальних громад в Україні. Науковий вісник Полісся. 2017. № 4 (12). Ч. 1. С. 206—211.

17. Мацедонська Н.В., Клівіденко Л.М. Децентралізація в Україні та основні шляхи її впровадження в сучасних умовах. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С. 613—618.

18. Балінський В.В. Реформа децентралізації влади в Україні: сучасний стан та перспективи подальшого впровадження. Держава та регіони. 2019. № 4 (68). С. 63—69.

19. Толуб'як В.С., Костецький В.В. Перспективи розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 14. С. 33—41.

References:

1. Tiebout, C.M. (1961), "An Economic Theory of Fiscal Decentralization", Universities-National Bureau Committee for Economic Research. Princeton University Press, pp. 79—96, available at: <http://www.nber.org/chapters/c2273> (Accessed 01.04.2020).

2. . The official portal of the Verkhovna Rada of Ukraine (2020), "Legislation of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> (Accessed 01.04.2020).

3. Stupnytska, T.M. and Nemchenko, G.V. (2016), "Problems of financial decentralization in Ukraine", Economics of the food industry, Vol. 8, Issue 1, pp. 67—72.

4. Council of Europe (1985), "European Charter of Local Self-Government", available at: <http://decentralization.in.ua/yevropejska-hartiya-mistsevogo-samovr/> (Accessed 01.04.2020).

5. Salo, T.V. (2013), "Decentralization of the financial system: state and level assessment in Ukraine", Public administration efficiency, Vol. 35, pp. 324—330.

6. Zhalilo, Y.A. Makarov, G.V. Danylyak, O.O. Rudenko, A.F. Romanova, V.V. Pavlenko, I.A. and Shevchenko, O.V. (2018), Detsentralizatsiya vlady: yak zberehty uspishnist' v umovakh novykh vyklykiv? Analitychna dopovid' [Decentralization of power: how to stay successful in the face of new challenges? Analytical report], Kyiv, Ukraine.

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), "The text of the updated methodology of formation of able communities has appeared", available at: <https://decentralization.gov.ua/news/12111?page=2> (Accessed 01.04.2020).

8. Zhalilo, E.A. Shevchenko, O.V. and Romanova, V.V. (2019), Detsentralizatsiya vlady: poryadok dennyy na seredn'ostrokovu perspektyvu [Decentralization of power: an agenda for the medium term], National Institute for Strategic Studies, Kyiv, Ukraine.

9. Donchenko, K. (2018), Decentralization scenarios. What awaits OTG after 2020, available at: <https://biz.censor.net.ua/resonance/3074295> (Accessed 01.04.2020).

10. Tkachuk, A. (2016), "With or without the constitution, decentralization began. Now just don't hurt!", The mirror of the week, available at: <http://gazeta.zn.ua/internal/anatoliy-tkachuk-s-konstituciyey-ili-bez-decentralizaciyi-nachalas-teper-tolko-ne-navredi-.html> (Accessed 01.04.2020).

11. Nekhaychuk, D.V. (2014), Orhanizatsiyno-ekonomichni zasady formuvannya investytsiynoyi infrastruktury kompleksnoho rozvytku rehioniv [Organizational and economic principles of formation of investment infrastructure of complex development of regions], Grin D.S., Kherson, Ukraine.

12. Volokhova, I.S. (2014), Mistsevi finansy ta perspektyvy pohlyblennya finansovoyi detsentralizatsiyi v Ukraini [Local finance and prospects for deepening financial decentralization in Ukraine], Atlanta, Odessa, Ukraine.

13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), "About modification of the Methodology of formation of capable territorial communities", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2020-%D0%BF> (Accessed 01.04.2020).

14. Wenzel, V. and Gerasymchuk, I. (2019), "Budgets of 806 united territorial communities. Rating for 9 months of 2019", available at: <https://decentralization.gov.ua/news/11877> (Accessed 01.04.2020).

15. Wenzel, V. and Gerasymchuk, I. (2019), "Estimation of financial indicators of budgets of 806 united territorial communities. Rating for 2019", available at: <https://decentralization.gov.ua/news/12192>.

16. Tymchak, V.V. and Timchak, M.V. (2017), "Administrative and financial decentralization and formation of the concept of financial support for the development of territorial communities in Ukraine", Polesie Scientific Bulletin, Vol. 4 (12), no. 1, pp. 206—211.

17. Matsedonska, N.V. and Klividenko, L.M. (2017), "Decentralization in Ukraine and the main ways of its implementation in modern conditions", Economy and society, Vol. 8, pp. 613—618.

18. Balinskiy, V.V. (2019), "Reform of decentralization of power in Ukraine: current state and prospects for further implementation", State and regions, Vol. 4 (68), pp. 63—69.

19. Tolubiak, V.S. and Kostetsky, V.V. (2019), "Prospects for development of united territorial communities in Ukraine". Investment: practice and experience, Vol. 14, pp. 33—41.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2020 р.